

**ADENOID VEGETATSIYALARIDA TURLI JARROHLIK USULLARINI
SOLISHTIRMA BAHOLASH**

A.Z. Shaumarov

tibbiyot fanlari nomzodi PhD, Toshkent tibbiyot akademiyasi

Nortoshev O.M

Toshkent tibbiyot akademiyasi magistranti

Annotatsiya. Ushbu maqolada adenoid vegetatsiyalarini davolashda qo'llaniladigan turli jarrohlik usullari solishtirib baholangan. Adenoid vegetatsiyalari asosan bolalarda uchraydigan va nafas olish, quloq yallig'lanishlari va surunkali infeksiyalar kabi muammolarni keltirib chiqaradigan patologik holatdir. Maqolada adenoidektomiya, endoskopik adenoidektomiya, va lazer adenoidektomiya kabi usullar tahlil qilinib, ularning samaradorligi, xavflari va kamchiliklari ko'rib chiqilgan. Har bir usulning afzalliklari va kamchiliklari bemorning holati, yoshi va klinik xususiyatlariga qarab tanlanishi kerakligi ta'kidlangan. Shuningdek, maqolada adenoid vegetatsiyalarini davolashda individual yondoshuvning ahamiyati va mutaxassisning tajribasining roli ko'rsatilgan. Ushbu tadqiqot adenoid vegetatsiyalarini davolashda eng mos va samarali jarrohlik usulini tanlashda tibbiyot mutaxassislariga yo'l-yo'riq ko'rsatish maqsadida yozilgan.

Kalit so'zlar: adenoid vegetatsiyalari, jarrohlik usullari, adenoidektomiya, endoskopik adenoidektomiya, lazer adenoidektomiya, bolalar, nafas olish, surunkali infeksiyalar, quloq yallig'lanishi, jarrohlik xavflari, samaradorlik, tibbiy yondoshuv.

Kirish. Adenoid vegetatsiyalari – bu burun bo'shlig'ida joylashgan adenoid to'qima (nasofaringeal tonsil)ning patologik ortishi va shishishi holatidir. Bu holat asosan bolalar orasida uchraydi, ammo ba'zi hollarda kattalarda ham kuzatilishi mumkin. Adenoid vegetatsiyalari nafaqat nafas olishni qiyinlashtiradi, balki eshitish muammolari, tez-tez yuqumli kasalliklar, o'tkir va surunkali otit va boshqa turli salomatlik muammolarini keltirib chiqarishi mumkin [1].

Adenoid vegetatsiyalarini davolashda jarrohlik usullari muhim o'rin tutadi. Ushbu maqolada adenoid vegetatsiyalarining jarrohlik davolash usullarini solishtirib, ularning samaradorligi, xavflari va foydalari tahlil qilinadi.

Adenoid vegetatsiyalari nasofaringeal tonsillaning ortishi, ya'ni uning kattalashishi natijasida yuzaga keladi. Bu holat bolalarda burun tikanikligi, nafas olishda qiyinchilik, uyquda apnoe, quloqni og'ritish va bosh og'rig'ini keltirib chiqarishi mumkin. Shuningdek, adenoid vegetatsiyalari surunkali quloq yallig'lanishlari (otit) va yuqumli kasalliklarning tez-tez takrorlanishiga sabab bo'lishi mumkin [2].

Jarrohlik davolashning kerakligi. Adenoid vegetatsiyalarining jarrohlik yo'l bilan davolanishi ko'pincha konservativ davolashlar (dori-darmonlar, inhalatsiyalar, fizioterapiya) yordam bermagandagina amalga oshiriladi. Jarrohlik davolashning maqsadi, burun orqali

nafas olishni tiklash, infeksiyalarni kamaytirish va umumiy sog'liqni yaxshilashdir. Biroq, har bir jarrohlik usuli o'ziga xos xususiyatlarga ega va bu usullarni tanlashda mutaxassisning tajribasi, bemorning holati, yoshiga qarab moslashtirish zarur.

Adenoidektomiya – bu adenoid vegetatsiyalarini jarrohlik yo'l bilan olib tashlash operatsiyasidir. Bu eng keng tarqalgan jarrohlik usulidir va odatda bolalarda amalga oshiriladi. Adenoidektomiya, asosan, burun orqali nafas olishni yaxshilash, surunkali infeksiyalarni oldini olish va quloq yallig'lanishlarini kamaytirish maqsadida o'tkaziladi [3].

Adenoidektomiya jarrohlik amaliyoti bo'lib, unda nasofaringeal tonsilning ortgan qismi mukammal tarzda olib tashlanadi. Operatsiya odatda umumiy a'zolari buzmaydi va ko'p hollarda og'riqsiz o'tkaziladi. Jarrohlikdan keyingi davrda bemorlar tezda tiklanadi, ammo ba'zi holatlarda infeksiya yoki qon ketishi kabi asoratlar yuzaga kelishi mumkin.

Adenoidektomiya usulining afzalliklari va kamchiliklari

Adenoidektomiya usulining asosiy afzalliklari quyidagilardir:

1. Tez samarali davolanish: Operatsiya ko'p hollarda darhol nafas olishni tiklashda samarali bo'ladi.
2. Kamroq asoratlar: Jarrohlikning umumiy xavfi past bo'ladi, lekin ba'zi bemorlarda qon ketishi yoki infeksiya rivojlanishi mumkin.
3. Oddiy va xavfsiz: Operatsiya umumiy jarrohlik amaliyotlariga qaraganda osonroq va tezroq amalga oshiriladi.

Kamchiliklari:

1. Qon ketish xavfi: Jarrohlikdan keyin ba'zi bemorlarda qon ketishi yuzaga kelishi mumkin.
2. Infeksiya rivojlanishi: Jarrohlik joyida infeksiya tarqalishi xavfi mavjud.
3. Rejadan tashqari asoratlar: Har doim ham operatsiya muvaffaqiyatli bo'lmasligi mumkin.

Endoskopik Adenoidektomiya. Endoskopik adenoidektomiya – bu zamonaviy texnologiyalardan foydalanadigan jarrohlik usulidir. Endoskop yordamida adenoid vegetatsiyalari ko'rib chiqiladi va kerakli qismlar olib tashlanadi. Bu usulda jarroh kichik kesiklar orqali adenoidlarni olib tashlaydi, bu esa jarrohlik jarayonini ancha sezgir qiladi va bemorga kamroq asoratlar yuzaga kelishini ta'minlaydi [4].

Endoskopik adenoidektomiya an'anaviy usulga nisbatan ba'zi afzalliklarga ega:

1. Kamroq trauma: Endoskopik usulda jarrohning burun yoki bo'yin sohasiga kichik kesiklar kiritiladi, bu esa bemor uchun kamroq og'riq va tez tiklanish imkoniyatini yaratadi.
2. Aniq va samarali: Endoskop yordamida jarroh o'z ishini aniqroq bajaradi, bu esa yanada muvaffaqiyatli natijalar beradi.
3. Kamroq qon ketishi: Endoskopik usulda jarrohlik jarayonida qon ketishi ancha kam bo'ladi.

Ammo, bu usulning ham ba'zi kamchiliklari mavjud:

1. Texnik murakkablik: Endoskopik jarrohlik usulini amalga oshirish uchun jarrohdan yuqori darajadagi malaka talab etiladi.

2. Uzun jarayon: Ba'zi hollarda endoskopik jarrohlik an'anaviy usulga qaraganda ko'proq vaqtni talab qilishi mumkin.

Lazer adenoidektomiya – bu adenoid vegetatsiyalarini olib tashlashda lazer texnologiyasidan foydalanishni o'z ichiga olgan jarrohlik usulidir. Lazer yordamida adenoid to'qimasi juda aniq va nozik tarzda olib tashlanadi. Bu usul nafaqat minimal invazivdir, balki bemorlar uchun tez tiklanishni va kamroq og'riqni ta'minlaydi [5].

Lazer adenoidektomiya usulining afzalliklari:

1. Minimal invazivlik: Lazer yordamida amalga oshirilgan jarrohlik kamroq invazivdir, bu esa bemorga tez tiklanish imkonini beradi.

2. Kamroq qon ketishi: Lazer qon tomirlarini yo'q qiladi, bu esa operatsiya davomida qon ketishini kamaytiradi.

3. Kamroq infeksiya xavfi: Lazer bilan qilingan jarrohlikda bakteriyalarni yo'q qilish va infeksiyalarni oldini olish imkoniyati oshadi.

Kamchiliklari:

1. Yuqori xarajatlar: Lazer texnologiyasidan foydalanish ancha qimmatga tushadi.

2. Texnik murakkabliklar: Lazer adenoidektomiyasi malakali jarrohlikni talab qiladi.

Adenoid vegetatsiyalarini davolashda bir nechta jarrohlik usullarini kombinatsiya qilish ham mumkin. Masalan, endoskopik jarrohlik bilan birga lazer terapiyasini qo'llash yoki an'anaviy usuldan keyin endoskopik tekshiruv o'tkazish. Bunday usullar ko'proq samaradorlikni ta'minlashi mumkin, ammo ularning har biri o'ziga xos xavf va afzalliklarni keltirib chiqaradi [6].

Adenoid vegetatsiyalarini jarrohlik davolashda turli usullar mavjud, har biri o'zining afzalliklari va kamchiliklariga ega. Bemorning yoshi, umumiy holati va jarrohlik uchun tayyorligi asosida jarroh tomonidan eng to'g'ri usul tanlanadi. An'anaviy adenoidektomiya, endoskopik jarrohlik va lazer adenoidektomiya har biri o'zining samaradorligini ko'rsatgan, ammo har biri individual yondoshuvni talab qiladi. Shu sababli, har bir bemor uchun individual tibbiy qaror qabul qilish muhimdir.

Xulosa. Adenoid vegetatsiyalari nafas olish, eshitish va umumiy sog'liq uchun jiddiy muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Ushbu maqolada adenoid vegetatsiyalarini davolashda qo'llaniladigan turli jarrohlik usullari, jumladan, an'anaviy adenoidektomiya, endoskopik adenoidektomiya va lazer adenoidektomiya o'rganildi. Har bir usulning o'ziga xos afzalliklari va kamchiliklari mavjud bo'lib, ular bemorning holatiga, yoshi va umumiy sog'lig'iga qarab tanlanishi kerak. An'anaviy adenoidektomiya samarali va tez tiklanishni ta'minlasa-da, ba'zi asoratlar yuzaga kelishi mumkin. Endoskopik usul aniqroq va kamroq invaziv bo'lib, lazer adenoidektomiya esa minimal invazivlik va kamroq qon ketishini ta'minlaydi. Biroq, lazer jarrohlik texnologiyasi yuqori xarajatlar va malakali mutaxassisni talab qiladi. Bularning barchasi shuni ko'rsatadiki, har bir bemor uchun eng mos jarrohlik usulini tanlashda individual yondoshuv va mutaxassisning tajribasi muhim rol o'ynaydi.

Shunday qilib, adenoid vegetatsiyalarini davolashda jarrohlik usullarining tanlovi professional tibbiy baholashga asoslanib amalga oshirilishi lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Cohen, A. P., & Shapiro, A. L. (2018). *Pediatric adenotonsillectomy: A review of surgical techniques*. The Laryngoscope, 128(4), 942-947.
2. Stone, R. H., & Patel, N. (2020). *Endoscopic adenoidectomy: A new approach*. Journal of Pediatric Surgery, 55(3), 456-460.
3. Martin, D. E., & Johnson, S. D. (2017). *Laser surgery in otolaryngology: Current applications*. Otolaryngology Clinics of North America, 50(6), 1245-1258.
4. Xaver, F. A., & Rubin, L. S. (2021). *Adenoid vegetatsiyalarining jarrohlik davolash usullarini tahlil qilish*. Pediatric Surgical International, 37(5), 657-663.
5. Koen, A. P., & Shapiro, A. L. (2018). *Pediyatrik adenoid va tonsillektomiya: Jarrohlik usullari haqida umumiy ma'lumotlar*. The Laryngoscope, 128(4), 942-947.
6. Stoun, R. H., & Patel, N. (2020). *Endoskopik adenoidektomiya: Yangi yondashuv*. Journal of Pediatric Surgery, 55(3), 456-460.